

Maria á Dul, starvsfólkastjóri í Almanna- og heilsustýrinum:

Fólk lurta betri eftir mær í dag

- Tað, sum eg umboði í dag og grundgevi vegna, verður virt hægri enn tað sum eg umboðaði í mínum undanfarna starvi. Tað er sera trupult at verða hoyrd, tá ið tú tosar fyrri teim bleytu virðinum, tað vil siga sjúkraróktini. Nú tá ið eg grundgevi út frá lógum, sáttmálum og fyriskipanum er øðrvísi. Tú verður hoyrd, tí tað er so ítökiligt, sigur Maria á Dul, sum leggur afturat, at kjakið um javnstøðu hevur gagnað, tí broyting er við at koma í hugburðin hjá fólki

Turið Kjølbro

Sum fyrstøðukvinna á Lands-sjúkrahúsinum hevði hon ábyrgdina av allari sjúkraróktini og starvsfólkunum í sjúkraróktini á størsta arbeiðsplássinum í Føroyum. Hetta vóru sera turbulent ár. Fyrstu árin var trupult at fáa nóg mikið av fólki at arbeiða í sjúkraróktini meðan tað tey seinnu árin ráddi um at halda tær. Við royndunum í hesum yrkinum í viðførinum tók hon við sum starvsfólkastjóri í Almanna- og heilsustýrinum í mai í fjør. Eitt starv, ið er úrslit av bygnaðarbroytingunum innan føroyska landsumsiting, har okið hon framman undan virkaði innan, er ein partur.

Maria á Dul er 46 ára gomul, er fødd, uppvaksin og býr á Argjum, er gift og eigur tveir dreingir og eina gentu, ávíkavist 26, 18 og 21 ár. Tað yngsta er heimabúgvandi. Hon tók prógv sum sjúkrasystir í 1975, men hevur síðan tikið útbúgving í leiðslu og umsiting, og part av merkonom-útbúgvingini.

Hon hevur ikki arbeitt sum sjúkrasystir síðani 1983. Næstu trí árin var hon deildarsjúkr-

asystir, í 1986 gjordist hon vara-fyrstøðukvinna og síðani árið eftir fyrstøðukvinna á Lands-sjúkrahúsinum.

Sum fyrstøðukvinna arbeiddi Maria á Dul eisini innan starvsfólkafyririting og tiskil hevur hon nógvar royndir á okinum. Starvið sum fyrstøðukvinna var hægsta leiðarastarvið innan sjúkraróktina. Í og við, at allur bygnaðurin er broyttur á hesum oki, er hetta starvið við at hvørva.

Arbeidsokið hjá starvsfólka-stjóranum er starvsfólkamál í Almanna- og heilsumálastýrinum.

- At geva ráð og vegleiðing um ymisk viðurskipti viðvikjandi starvsfólkum. At siggja til, at alt fer rætt fram, tá ið fólk verða sett í starv og verða søgd úr starvi, fáa ásett løn og annars vera við, tá ið trupulleikar stinga seg upp og geva leiðarum, ið arbeiða undir stýrinum, ráð og vegleiðing, sigur Maria á Dul.

Í almanna- og heilsuverkinum í Føroyum starvast umleið 2000 fólk. At tey verða rætt viðfarin er ábyrgdin hjá Mariu á Dul, men leiðsluábyrgdin liggur hjá teim ymsu stovnsleiðarunum.

Stórt ábyrgdarok

Sum skilt er starvið sum starvsfólkastjóri rættiliga fjart frá starvinum, Maria á Dul upprunaliga er útbúgvin í.

- Tá ið tú arbeiðir sum sjúkrasystir ert tú partur av sjúkraróktini. Men í grundini minnir hetta starvið ikki so lítið um starvið sum fyrstøðukvinna. Alt sum hevur við starvsfólkafyririting er tað sama. Okíð er bara nóg stórri, sigur Maria á Dul.

Hví Maria á Dul í síni tíð valdi at fara frá sjúkrasystirarvinum til at vera partur av fyriritingini, sigur hon.

- Eg havi ongantíð strembað eftir at verða leiðari ella stjóri - í øllum forum ikki tilvitað. Tað er áhugin fyrri yrkinum, sum hevur beint meg í stovrinum og so hvørt eg havi nomið mær stórri kunnleika, havi eg havt hug at arbeiða innan fyrri okið. Tað hevur ongantíð verið eitt mál í sjálvum sær, men mær hevur altíð dámað væl at vita nóg og at fáa eina stórri vitan. Eg búnaðist so við og við og tá ið starvið sum deildarsjúkrasystir var leyst søkti eg. Tá ið so starvið sum varafyrstøðukvinna varð leyst hugsaði eg, at tað hevði

verið stuttligt at arbeiðt við tí, sum eg tá hevði fingið kunnleika í. Tá var lopið ikki so langt til fyrstøðuvinnustarvið, eg var einasti umsøkjarin til tað starvið.

- Í 80-unum var størsti trupulleikin í heilsuverkinum tann, at vit fingi ikki fólk at arbeiða. Trot var á sjúkrasystirum og ein varð noydd at bona og biða fólk um at koma til arbeiðis. So vendi alt upp og niður í 1990, tá ið vit vórðu noydd at siga fólki upp. Tað hava ongantíð verið heilt normal viðurskipti galdandi. Sum leiðari var tað sera hart, men ein búnað eisini. I mun til tað fakliga var tað ógvuliga hart ikki at fáa nóg mikið av fólki til at rokja sjúklingarnar. Tá ið kreppan rakti høvdu vit fólkin, men máttu siga við tey, at vit høvdu ikki ráð at hava tey. Og tað var sárt, sigur Maria á Dul.

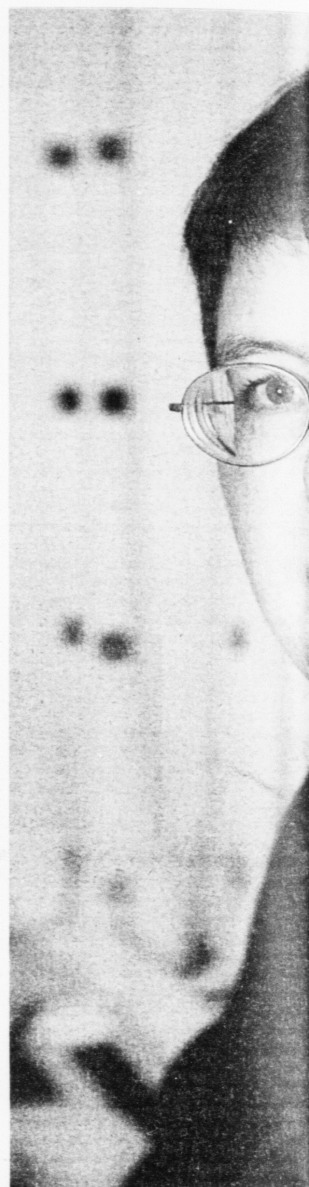
Nærum bert kvinnur

Sjúkraróktin er eitt arbeidsoki, har nærum bert kvinnur arbeiða. Mannligar sjúkrasystir kunnu teljast á eini hond.

- Tað er lítill kapping um leiðarastovrin í sjúkraróktini. Fær bjóða seg fram og tað hevur eisini nakað at gera við, at stovrin verða ikki lónt í mun til ábyrgdina. Deildarsjúkrasystir fáa ikki nóg meiri í løn enn ein vanlig sjúkrasystir, og arbeiðir ein sjúkrasystir í vaktum fær hon meiri enn ein deildarsjúkrasystir, sum helst ikki skal taka vaktir, tí hon skal vera tøk í vanligari arbeiðstíð. Og tað er ikki nóktandi. Tær sum taka av gera tað av áhuga.

- Tá ið talan er um starvið, sum eg nú havi, er stór kapping um leiðarastovrin. Hóast vit eru triggjar kvinnur, sum eru stjórar undir aðalstjóranum í Almanna- og heilsustýrinum, er okið annars ikki kvinnuráðandi. Hetta er tað mest spennandi starvið, eg havi søkt, tí eg visti, at tað fór at vera

- Javnstøðulógin fer altíð at vera neyðug, men sum frá líður verður hon so inngróvin í okkum, at vit fara ikki at hugsa um hana, tí tað verður natúrligt at arbeiða út frá andanum í lógini, sigur Maria á Dul. Mynd: Alvar Haraldsen

hørd kapping og at umsitingin fór at hyggja neyvt at, hvussu umsøkjararnir vóru skikkaði. Tá ið eg fekk starvið fólgi eg, at tey høvdu kannað væl eftir, hvat eg dugi og hvar mínar dygdir eru, meiri í mun til onnur stovr eg havi søkt, sigur Maria á Dul, sum varð vald út millum fleiri umsøkjarar.

- Eg havi ongantíð hugsað stórvegis um kynsmun í stovrunum, eg havi havt, tí sjúkraróktin er ein so kvinnuráðandi vörð. Eitt sum kann vera ein trupulleiki er ikki um tí ert konufólk ella mannfólk, men hvat tú grundgevir vegna. Tað er sera trupult at verða hoyrd, tá ið tú tosar fyrri teim bleytu virðinum, tað vil siga sjúkraróktini. Nú tá ið eg grundgevi út frá lógum, sáttmálum og fyriskipanum er øðrvísi. Tú verður hoyrd, tí tað er so ítökiligt. Fólk lurta betri eftir mær í dag, tað eg sigi er meiri góðkent í mun til, tá ið eg var fyrstøðukvinna og skuldi tosa fyrri sjúkraróktini. Hetta hóast tey bleytu virðini eisini hava týðning í starvsfólkapolitikki. Kvinnuráðandi yrkini seta tey bleytu virðini í háseti. Alt almanna- og heilsu-

